

May 2015 subject reports

DUTCH A: LANGUAGE AND LITERATURE

Overall grade boundaries

Higher level

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 13	14 - 27	28 - 40	41 - 55	56 - 68	69 - 81	82 - 100

Standard level

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 10	11 - 25	26 - 40	41 - 55	56 - 68	69 - 83	84 - 100

Higher and Standard level internal assessment

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 4	5 - 9	10 - 13	14 - 17	18 - 20	21 - 24	25 - 30

Reikwijdte en geschiktheid van het geleverde werk

- Het niveau was over het algemeen goed tot zeer goed (fragmenten, begeleidende vragen en discussies).
- De meeste opnames waren van uitstekende kwaliteit, bijna altijd een helder geluid. Soms een "tikje" in de microfoon, soms te veel "pauze-kabaal" op de achtergrond.
- Soms was er een vergissing: 2x de tekst verzonden, i.p.v. tekst en formulier.
- Soms kwam een tekst niet overeen met de opgegeven bestudeerde werken.

- Soms had men een verkeerde box aangevinkt.
- In een enkel geval bleef de presentatie als ook de discussie te veel aan de oppervlakte kabbelen, en steken in algemeenheden.
- In een enkel geval ging de discussie niet over het fragment zelf, maar over het gehele werk. Dat kan niet.
- Hoewel de begeleidende vragen over het algemeen goed waren, werd de vraag over de taal nog al eens vergeten.
- De meeste presentaties en discussies waren prima van lengte. Toch waren er uitschieters: de kortste was: 6.15 min. en de langste was: 19.19 min. Dat kan in beide gevallen niet.

Prestaties van de kandidaten per criterium

Criterion A: kennis en begrip van de tekst en het gelezen werk als geheel was goed tot zeer goed. Leerlingen waren prima voorbereid. In sommige gevallen echter ging men te veel op het werk als geheel in en te weinig op het fragment zelf. Dat kan niet.

Criterion B: dit onderdeel blijkt elk jaar het moeilijkste te zijn. Als de kandidaat b.v. geen stilistische kenmerken noemt, kan de leraar er tijdens de discussie naar vragen. Ook hier blijkt het 2e gedeelte van de vraag op moeilijkheden te stuiten: alleen het signaleren en benoemen van stijkenmerken is niet genoeg. De leerling dient het effect op de lezer eveneens te bespreken, kortom: verdieping!

Criterion C: diverse scholen interpreteren dit onderdeel op verschillende manieren. Meer duidelijkheid over de manier van structuren is zeer wenselijk in de presentatie.

- methode "regel voor regel" analyseren.
- methode "introductie-middenstuk-conclusie".
- methode "spring-schema".

Criterion D: dit onderdeel ging iedereen het beste af. Gelet wordt op de juiste grammatica in de breedste zin van het woord, juiste zinsconstructies, uitdrukkingen en woordkeus. Ook op vloeiendheid van spreken wordt gelet. Het kan niet zo zijn, dat een kandidaat na elke paar zinnen bv. 30 sec. stopt. Afhankelijk van de manier van spreken, kan het woordje "eh-uhm" al dan niet hinderlijk zijn.

Aanbevelingen en richtlijnen voor leerkrachten van toekomstige kandidaten

- Leer de leerlingen de tijd in de gaten te houden. Als een wekker op tafel tijdens het examen helpt, mag dat.
- Als een presentatie (goed, maar) erg kort is, bv. 5-6 min. is het de taak van de leraar de leerling aan te moedigen verder te spreken.
- Als een kandidaat goed op dreef is, mag de leraar niet onderbreken.
- Alleen als een kandidaat positieve aanmoediging nodig heeft, dan mag de leraar KORT een duwtje in de rug geven.
- De leraar mag en kan een kandidaat rond de 10 min. stoppen, anders blijft er (te) weinig tijd over voor de discussie van slechts 5 min. Ook rond de 15 min. dient de leraar het

gesprek te be-eindigen. Laat in beide gevallen de kandidaat z'n zin afmaken.

- Zeg na be-eindiging van het gesprek iets van "Dank je wel" of "Dat was het".
- Als de leerling het fragment in een literaire context wil plaatsen, kan dat in de eerste 2-3 min. Het gevaar is hier, dat de kandidaat veel te veel tijd kwijt is aan het navertellen van de inhoud van het gelezen werk. Plaatsing van het fragment in het geheel van het gelezen werk of t.o.v. andere literaire werken alleen doen, wanneer het relevant is. De presentatie dient te gaan over het fragment, niet over het gelezen werk of het totale oeuvre van de schrijver. Daarom moeten de begeleidende vragen ook over het fragment gaan, eentje over de inhoud en eentje over de taal.
- De begeleidende vragen dienen als leidraad voor de presentatie van de leerling, de antwoorden moeten duidelijk in zijn/haar presentatie verwerkt zijn.
- Het oplezen van de vragen is onnodig: de leraar kent ze, de leerling heeft ze tijdens de voorbereidingstijd kunnen bestuderen en de examinerator heeft ze voor zich.
- Het gaat er tijdens het examen om er achter te komen of de kandidaat de stof diepgaand bestudeerd en begrepen heeft, of hij / zij ermee kan werken. Het gaat niet om het oplepelen van uit het hoofd geleerde analyses. Het gaat er ook om er achter te komen wat de leerling weet, niet de leraar. Blijf bij het fragment en stel gerichte, goed voorbereide vragen. Monologen van leraren of te lange uitweidingen tussendoor zijn onwenselijk.
- De kandidaat kan in zijn presentatie duidelijker aangeven hoe hij zijn verhaal zal structureren:
 - methode "regel voor regel" analyseren. Het gevaar hier is, dat hij in tijdnoed komt.
 - methode "introductie-middenstuk-conclusie". Voorbeeld: "Ik ga eerst mijn fragment in het geheel plaatsen, dan zal ik de vraag over de taal van personage X beantwoorden met daaraan gekoppeld zijn ontwikkeling in denken die we hier in het fragment kunnen lezen en in mijn conclusie zal ik ingaan op de andere vraag. Dan begin ik nu met de plaatsing, enz. Dan zal ik het nu over personage X hebben, enz. Tot slot concludeer ik, dat enz.
 - methode "spring-schema". Voorbeeld: "Ik ga mijn fragment thematisch behandelen, eerst het thema, dan de ruimte en tijd, dan de vragen. Ik begin met het thema dat ik in r. 2 al zie, want enz. Ook in r. 25 komt het thema voor, want enz. Op het eind van het fragment is het thema weer duidelijk zichtbaar, want enz. Nu ga ik het hebben over ruimte en tijd die in r. 18-19 voorkomen, omdat enz. In r. 32-37 zie je de tijd nog eens apart, enz. Tot slot ga ik de vragen beantwoorden. In r. 11 zie je enz en in r. 23 komt datzelfde belangrijke woord terug. Dat betekent, dat enz".
- Bij een middeleeuwse tekst is het raadzaam zowel de middeleeuwse tekst als een moderne versie naast elkaar te leggen. Dit i.v.m. criterium B.

Advies: herlees de laatste versie van de gids Language A: Language and Literature guide, vooral de pagina's: 57-67. Bij herlezing vallen toch altijd zaken "opnieuw, anders" op, je kijkt weer even met "frisse ogen" tegen een kwestie aan.

Het geven van uitvoerig commentaar door de leraar helpt de examinerator te begrijpen hoe een punt tot stand is gekomen en helpt dus ook de leerling. De ruimte waar het commentaar geschreven kan worden is echter beperkt. De naam van de kandidaat en de titel van roman/novelle/gedicht plus auteursnaam zijn niet belangrijk. Het woord "Criterion" ook niet, A-B-C-D is voldoende. Voorbeeld:

A: Piet had een gedegen kennis enz. Hij liet zien, dat hij enz.

B: zijn begrip van het gebruik van literaire kenmerken en de effecten daarvan op de lezer was bijzonder oppervlakkig. Af en toe kon hij zich een term herinneren, maar enz.

C: hoewel er een poging was enige structuur in de presentatie aan te brengen, waren het slechts brokstukken. Van een samenhangend geheel was helaas geen sprake.

D: Piets taalgebruik was uitstekend, zowel qua gram. als ook qua woordkeus, een hoog spreektempo, geen haperingen, enz.

Higher level Written Tasks

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 5	6 - 11	12 - 18	19 - 23	24 - 28	29 - 33	34 - 40

Reikwijdte en geschiktheid van het geleverde werk

Algemeen genomen was het niveau van de Taken dit jaar beter in vergelijking met vorige jaren. De overgrote meerderheid van de ingediende taken kan als 'voldoende' tot 'uitstekend' worden beschouwd. Ongetwijfeld speelt ook het feit dat leerkrachten nu meer vertrouwd zijn met het programma hierbij een rol. Uit de beschrijving van de bestudeerde werken in klasverband blijkt bijvoorbeeld dat leerkrachten nu meer bewust teksten kiezen met de vaste essayvragen van WT 2 in het achterhoofd.

Weinig kandidaten behaalden geen 'voldoende' - de redenen hiervoor zijn verschillend (bijvoorbeeld onvoldoende kennis van de taal, te korte taken, geen begrip van de conventies van het gekozen genre voor WT 1, het niet behandelen van de gekozen essayvraag voor WT 2).

Het merendeel van de kandidaten leverde 'goed' werk. Deze kandidaten kozen voor zogenaamde 'veiligere' onderwerpen, genres en essayvragen. Een typisch voorbeeld is een krantenartikel over een bestudeerd onderwerp zoals tweetaligheid voor WT 1 en een essay over de voorstelling van een sociale groep gebaseerd op een tekst die zich volledig leent tot de behandeling van deze vraag. Weinig kandidaten die voor dit soort taken kozen, produceerden echter uitstekend werk. Uitstekende taken werden zoals vorige jaren geleverd door kandidaten die op een meer originele en gedurfde manier te werk gingen, ongetwijfeld hierbij gesteund en gemotiveerd door de leerkracht. Voor WT 1 deden studenten, die voor literaire tekstsoorten of genres die behoren tot de sociale media opteerden, het erg goed en voor WT 2, studenten die voor een minder voor de hand liggende of originele tekst kozen bij het behandelen van de essayvraag.

Prestaties van de kandidaten per criterium

Criterium A: Rationale en Outline

Bijna alle kandidaten scoorden '2' voor criterium A voor beide taken, een duidelijke verbetering in vergelijking met vorige jaren. In een klein aantal gevallen was de 'outline' te beknopt.

Criterium B: 'Task and Content' en 'Response to the question'

Voor WT 1 scoorden de meeste kandidaten een '5' of '6'. Zowel de bestudeerde teksten / onderwerpen als de gekozen tekstsoorten waren 'goed' gekend door de kandidaten. Algemeen werd opgemerkt voor deze groep dat nog steeds te weinig aandacht wordt gegeven aan de voorstelling en lay-out van de taak. De kandidaten die buiten deze groep vallen - in positieve en negatieve zin - scoorden meestal ofwel een '4' of een '7'. De lagere scores werden meestal toegekend omdat de kandidaat te weinig vertrouwd leek te zijn met de conventies van de gekozen tekstsoort. De hogere scores gingen naar kandidaten die hun kennis van het bestudeerde onderwerp of tekst toonden in een authentiek stuk werk. Vooral liedjes, gedichten, blogs en online forums deden het goed.

Voor WT 2 zien we ongeveer dezelfde scores en verspreiding ervan. De essays waren duidelijk beter dan vorige jaren hoewel nu een relatief klein aantal werken in het merendeel van de essays behandeld wordt, namelijk teksten die zich vrij makkelijk lenen tot de essayvragen. Ongeveer de helft van de essays behandelde essayvraag 3, een derde koos voor essayvraag 1. De andere vragen waren duidelijk minder populair, hoewel sommige van de 'moeilijkere' vragen, zoals vraag 5, tot uitstekende taken leidden.

De kandidaten die een '5' of '6' scoorden, maakten meestal goed gebruik van verwijzingen naar de gekozen tekst maar beantwoordden iets te onvolledig of met te weinig focus de gekozen essayvraag. Vrij vaak worden ideeën en beweringen naar voren gebracht die niet altijd betrekking hebben op het antwoord op de vraag. Kandidaten die minder dan 5 scoorden, behandelden meestal simpelweg de essayvraag onvoldoende of speculeerden te veel in hun antwoord (vooral voor vraag 2 was dit het geval). Kandidaten die '7' of '8' scoorden, maakten vaak gebruik van teksten die zich goed lenen tot het behandelen van een van de essayvragen, maar toonden een erg diep inzicht en kennis van de tekst, of kozen voor iets minder voor de hand liggende teksten of zogenaamde moeilijkere essayvragen die op originele manier behandeld werden. Opmerkelijk was dat het merendeel van de inhoudelijk uitstekende taken gebaseerd waren op niet-literaire teksten.

Criterium C: 'Organisation' en 'Organisation and argument'

De meeste kandidaten, zowel voor WT 1 als WT 2, scoorden '4' hier, een tweede groep '3' en een kleiner aantal kandidaten '5'. De meeste taken beginnen goed, maar halverwege de tekst of naar het einde toe laten kandidaten tot op zekere hoogte de structuur en organisatie van hun tekst uit hun handen glippen. Dat is ook het moment waarop sommige kandidaten in herhaling beginnen te vallen. Slechts een heel klein aantal studenten overschreed de woordlimiet.

Criterium D: Language and style

Voor beide taken was er een duidelijke verbetering merkbaar in vergelijking met vorige jaren. De kandidaten leken veel meer vertrouwd met de taal en dit kwam ook hun manier van schrijven ten goede. De meeste kandidaten scoorden '4' of '5' hier. Vrij veel kandidaten lijken wel problemen te hebben met het gebruik van hoofdletters, verbindingsstreepjes enz.

Aanbevelingen en richtlijnen voor leerkrachten van toekomstige kandidaten

Een aanbeveling zou kunnen zijn om niet te veel op veilig te gaan spelen nu het programma beter gekend is. De taken zijn dit jaar duidelijk beter maar nu steekt het gevaar op dat er met bepaalde vaste stramien en of prototypen van taken gaat worden gewerkt. Gebruik niet steeds dezelfde teksten of behandel niet steeds dezelfde onderwerpen omdat ze zich makkelijk lenen tot de taken. Een originele, vernieuwende en intelligente taak scoort bijna altijd beter dan een taak die op veilig speelt.

Standard level Written Task

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 2	3 - 5	6 - 9	10 - 12	13 - 14	15 - 17	18 - 20

Reikwijdte en geschiktheid van het geleverde werk

Net als de HL taken, waren dit jaar de SL taken van duidelijk betere kwaliteit en scoorden ze beter voor alle criteria. Verondersteld wordt dat dit deels te wijten is aan het feit dat leerkrachten nu meer vertrouwd en bekend zijn met het programma en dus beter voorbereid.

De meeste taken scoorden 15, 16 of 17 en waren vrij goed tot goed. Deze taken kozen meestal voor een niet-literaire tekstsoort, zoals een blog, column, of interview, over een erg recent (Charlie Hebdo bijvoorbeeld) of een socio-linguïstisch (straattaal bijvoorbeeld) onderwerp. Inhoud en conventies van het genre waren meestal redelijk goed tot erg goed gekend. De meeste kandidaten in deze groep scoorden niet het maximum voor criteria C en D (score 4 werd meestal toegekend).

In vergelijking met vorige jaren scoorden beduidend meer kandidaten 18 of 19. Dit lijkt deels te verklaren door het feit dat meer kandidaten duidelijk beter deden voor criterium D en met een beter taalgebruik aan de taken begonnen of beter begeleid werden door hun leerkrachten.

De kandidaten die minder dan 15 scoorden, hadden vaak problemen met het verwoorden en structuren van hun ideeën. Hierdoor scoorden ze niet alleen vrij laag voor criteria C en D maar ook voor criterium B.

Prestaties van de kandidaten per criterium

Criterium A: rationale

Bijna alle kandidaten scoorden '2' voor criterium A. In vergelijking met vorige jaren, boden de toelichtingen veel meer nuttige en volledige informatie en achtergrond bij de taken. Dit kwam ook het beoordelen van de taken ten goede en is mogelijk een andere reden waarom de scores dit jaar hoger liggen.

Criterium B: task and content

De meerderheid van de kandidaten scoorde '6' of '7' voor criterium B. Net als voor HL leken de kandidaten meer problemen te hebben met de conventies van de tekstsoorten dan met de bestudeerde onderwerpen of teksten die over het algemeen goed gekend zijn. Vooral voor meer journalistieke tekstsoorten die erg populair zijn bij kandidaten, zoals columns, editoria's en ingezonden brieven, leken kandidaten te weinig op de hoogte te zijn van de verschillen tussen de genres en hun eigenschappen. Om op een positieve noot te eindigen: veel kandidaten hadden duidelijk de moeite genomen om hun tekst ook visueel correct en aantrekkelijk voor te stellen.

De lagere scores gingen naar kandidaten die probeerden om een samenvatting of opsomming van wat er in klas bestudeerd was als krantenartikel, blog of email voor te doen zonder daarbij rekening te houden met de conventies en lay-out of organisatie van de teksten.

De score '8' werd dit jaar veel vaker toegekend dan in vorige jaren. Vooral interviews en speeches deden het dit jaar erg goed: de conventies van de genres leken uitstekend gekend en lieten de kandidaten toe om vooral actuele onderwerpen in detail en met inzicht te behandelen. De onderwerpen waarbij kandidaten zich betrokken voelden, deden het, zoals altijd, erg goed.

Criterium C: organisation

De meeste kandidaten kregen een '4' voor dit criterium. Hoewel kandidaten duidelijke pogingen doen om hun teksten te organiseren en er samenhang in te brengen, slagen ze hier meestal niet helemaal in. Kandidaten lijken niet altijd te weten hoe ze een inleiding of conclusie moeten schrijven en hebben ook problemen met het indelen van een tekst in alinea's / paragrafen.

Meer dan bij HL, werd de woordlimiet overschreden en scoorden een klein aantal kandidaten dus vrij laag voor criterium C.

Criterium D: Language and style

Ook voor criterium D waren er duidelijke verbeteringen zichtbaar dit jaar. Er zijn nog steeds kandidaten die de taal onvoldoende beheersen om zich een bepaalde schrijfstijl aan te meten, maar ze waren beduidend minder. Deze kandidaten scoorden meestal '3', soms '2', voor criterium D.

De meeste kandidaten echter behaalden een score van '4' of '5' en produceerden teksten die qua stijl, toon en taalgebruik vrij goed tot zeer goed aansloten bij het gekozen teksttype. Enkel met het juist gebruik van interpunctie leken verschillende kandidaten problemen te hebben.

Aanbevelingen en richtlijnen voor leerkrachten van toekomstige kandidaten

Net als voor de HL written tasks waren dit jaar de taken opmerkelijk beter. Veel van de problemen met de taken die in vorige jaren opgemerkt werden, lijken helemaal of deels opgelost of verdwenen te zijn. De meeste leerkrachten zijn dus duidelijk op de goede weg!

De kleine groep kandidaten die nog problemen hebben met de taal - en problemen met de taal hebben een (negatieve) invloed op alle criteria - zouden (nog) beter ondersteund kunnen worden zowel voor als bij het schrijven van de taken.

Higher level paper one

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 4	5 - 6	7 - 8	9 - 11	12 - 14	15 - 16	17 - 20

Aspecten van het programma en het examen waar kandidaten moeite mee hadden

Zwakkere leerlingen vonden het moeilijk de juiste structuur te vinden voor hun vergelijkende analyse en sommigen onder hen leken te denken dat het de bedoeling was om uit te maken welke van de twee teksten de beste was. Veel leerlingen waren onvoldoende vertrouwd met poëzie en hadden niet voldoende kennis om een sonnet te bespreken; een weliswaar beperkter aantal kandidaten had geen greep op de kenmerken van een redevoering. Het verschil in taalvaardigheid tussen de kandidaten verschilde enorm en sommige van de zwakke kandidaten begrepen de tekst wel maar konden geen uitdrukking geven aan hun inzichten omwille van onvoldoende taalvaardigheid.

Alhoewel de kandidaten beter presteerden dan vorige jaren met betrekking tot de analyse van stijlkenmerken, blijft het schrijven hierover op een goed gestructureerde manier en met voldoende verwijzingen naar de tekst toch een hele uitdaging. De meeste kandidaten hadden moeilijkheden met het schrijven over 'toon' en over 'publiek' en kwamen niet veel verder dan vage opmerkingen in de trant van 'het publiek zijn de lezers van dit tijdschrift' of 'de toon van de schrijver is ernstig'. Zwakkere studenten hadden de neiging om de tekst te parafraseren en dan hier en daar wat commentaar toe te voegen.

Aspecten van het programma en het examen waarop kandidaten goed voorbereid waren

De meeste studenten begrepen de teksten goed en velen onder hen werden geïnspireerd door de thema's. Velen gaven ook blijk van hun vertrouwdheid met de verschillende tekstsoorten en waren in staat hun analyse goed te organiseren en hun vergelijking doeltreffend te structureren door de alinea's op te bouwen in functie van de leidvragen en door tekstverwijzingen goed in te bouwen. Veel kandidaten slaagden er ook in het gepaste taalregister voor dit soort opstel te gebruiken en schreven duidelijk, correct en verfijnd Nederlands.

Sterke en zwakke punten van de kandidaten in de beantwoording van afzonderlijke vragen

Begaafde leerlingen die het thema Alzheimer kozen en daardoor de combinatie poëzie en interview werden vaak beloond met een rijke en betekenisvolle analyse omdat beide teksten veel mogelijkheden boden. Heel wat kandidaten werden verrast door het gedicht en waren duidelijk niet voorbereid op deze tekstsoort. Ze schreven wel meestal over inhoud en thematiek maar waren niet in staat veel te zeggen over de poëtische middelen. Dit was ook in mindere mate het geval met het herkennen van de formele aspecten van het interview, waarmee ook heel wat kandidaten moeite hadden. Ook de vergelijking van de redevoering en het essay leidde tot goede resultaten wanneer de kandidaten op de hoogte waren van de specifieke kenmerken van deze genres. In de meeste gevallen gaf de redevoering hen meer stof om over te schrijven dan het essay maar de twee teksten boden de kandidaten meer dan voldoende gelegenheden tot vergelijking en waren een goede keuze.

Aanbevelingen en richtlijnen voor leerkrachten van toekomstige kandidaten

Het is zeker de moeite waard de leerlingen, zeker de zwakkere, een goed omliggende strategie en goede modellen te geven om hen te helpen de verschillende tekstsoorten aan te pakken; dit is zeker het geval voor degene waarmee ze minder vertrouwd zijn. Sommige aspecten van de analyse verdienen ook speciale aandacht, zoals publiek en toon. Zelfs goede kandidaten hebben hiermee moeilijkheden als ze geen duidelijke richtlijnen en voorbeelden hebben gehad. De vraag 'voor wie is deze tekst bedoeld?' is moeilijk voor de leerlingen en hen dient te worden uitgelegd hoe ze vage antwoorden zonder inhoud kunnen vermijden.

Sommige kandidaten beseffen niet hoe belangrijk het is dat de examiner hun werk gemakkelijk kan lezen en dat hun geschrift leesbaar is. Scans zijn moeilijker te lezen dan tekst op papier en een minuscuul handschrift of hanenpoten kunnen de einduitslag beïnvloeden. De bladzijden dienen ook gepresenteerd te worden zonder lege bladzijden tussenin. Tot slot, meer aandacht zou moeten gaan naar juiste spelling en vooral naar juiste werkwoorduitgangen.

Standard level paper one

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 2	3 - 5	6 - 8	9 - 11	12 - 14	15 - 17	18 - 20

Aspecten van het programma en het examen waar kandidaten moeite mee hadden

Heel wat zwakke leerlingen bleken niet te beschikken over de nodige taalvaardigheden (woordenschat en grammatica) voor dit niveau van analyse. Ze hadden niet alleen problemen met het juiste taalregister en verwarden voortdurend formeel en informeel taalgebruik, maar ze hadden ook veel moeilijkheden met meer elementaire dingen zoals het geslacht van woorden, verbindingswoorden en werkwoordsuitgangen. Een duidelijk leesbaar handschrift was ook dikwijls een probleem; gecombineerd met verkeerde zinsbouw maakte dit hun tekst vaak gedeeltelijk niet te begrijpen. Wat de inhoud betreft hadden zwakke leerlingen de neiging vooral te parafaseren en hier en daar wat commentaar toe te voegen zonder aan een gestructureerde analyse toe te komen. Hen ontbrak ook dikwijls kennis van en vertrouwdheid met de stilistische kenmerken van de tekstsoort die ze behandelden; dit was in het bijzonder het geval met de redevoering. Sommige kandidaten gebruikten de terminologie die ze geleerd hadden in verband met roman voor alle genres en gebruikten termen zoals 'ik-verteller' in verband met redevoering of interview.

Aspecten van het programma en het examen waarop kandidaten goed voorbereid waren

De meeste kandidaten begrepen en interpreteerden de inhoud heel behoorlijk. Degenen die goed waren voorbereid en die de tekstsoort waarover ze schreven hadden bestudeerd sloegen erin een interessante en goed gestructureerde analyse te schrijven en te laten zien wat ze hadden geleerd. Dat was vooral het geval voor de redevoering. Heel wat kandidaten gaven er blijk van weet te hebben van stilistische kenmerken en konden die ook in het kader van hun bespreking plaatsen.

Sterke en zwakke punten van de kandidaten in de beantwoording van afzonderlijke vragen

Het interview met de spijbelaar werd het meest gekozen, vooral door zwakkere leerlingen omdat het hen de gelegenheid gaf te schrijven over een onderwerp waarmee ze vertrouwd waren. Het gevaar was dat het hen dikwijls verleidde tot speculeren over de inhoud van de tekst of tot zich akkoord of niet akkoord verklaren met wat die jongen te vertellen had zonder het interview te analyseren. Zelfs goede leerlingen vonden het soms moeilijk om in het interview genoeg materiaal te vinden voor hun analyse. Nochtans moet worden opgemerkt dat

kandidaten die voldoende ervaring hadden met tijdschriftartikels en interviews er wel in slaagden om de foto aan de tekst te koppelen en om in te gaan op de taal en de toon van zowel de interviewer als de geïnterviewde.

De politieke redevoering leidde tot sommige uitstekende commentaren omdat die de kandidaten meer dan genoeg gelegenheid gaf om het te hebben over stilistische kenmerken. Toon, publiek en diens meer. Voor kandidaten die niet vertrouwd waren met dit genre was de tekst een valstrik die hun gebrek aan kennis maar al te duidelijk maakte. Alles bij elkaar gaven de twee teksten de kandidaten alle mogelijkheden om toe te passen wat ze hadden geleerd

Aanbevelingen en richtlijnen voor leerkrachten van toekomstige kandidaten

De belangrijkste aanbeveling voor scholen en leraars is er op toe te zien dat de kandidaten die deze IB optie kiezen het vereiste taalniveau hebben om dit soort opdrachten aan te kunnen. Een redelijk groot aantal heeft moeilijkheden om zich uit te drukken in correct, vrij formeel Nederlands. Het is ook belangrijk dat er voldoende geoefend wordt met een ruim aanbod aan verschillende tekstsoorten. Alhoewel over het algemeen de kandidaten blijken vertrouwd te zijn met de verschillende tekstsoorten is er toch een aantal dat ondermaats blijft omdat ze een tekstsoort kiezen waarmee ze niet omkunnen. Kandidaten dienen ook het verschil te kennen tussen parafraseren en analyseren. Omdat zoveel kandidaten moeite hebben met het bespreken van toon en publiek is het belangrijk hier duidelijk voorbeelden te geven.

Sommige kandidaten beseffen niet hoe belangrijk het is dat de examiner hun werk gemakkelijk kan lezen en dat hun geschrift leesbaar is. Scans zijn moeilijker te lezen dan tekst op papier en een minuscuul handschrift of hanenpoten kunnen de einduitslag beïnvloeden. De bladzijden dienen ook gepresenteerd te worden zonder lege bladzijden tussenin. Tot slot, meer aandacht zou moeten gaan naar juiste spelling en vooral naar juiste werkwoorduitgangen.

Higher level paper two

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 2	3 - 5	6 - 8	9 - 13	14 - 17	18 - 21	22 - 25

Aspecten van het programma en het examen waar kandidaten moeite mee hadden

Het viel op dat er vergeleken met vorige jaren meer scripts waren die (veel) moeilijker leesbaar waren. Soms was er zelfs sprake van tekstgedeelten die in het geheel niet leesbaar waren, zelfs niet bij meerdere pogingen. In de meeste van deze gevallen nam de leesbaarheid vooral af aan het einde van het essay, hetgeen naar alle waarschijnlijkheid wijst op tijdsdruk. Het is

natuurlijk duidelijk dat een slecht leesbaar handschrift alleen negatieve gevolgen heeft voor de uiteindelijke becijfering.

Ook dit jaar werd duidelijk aan zinsbouw en/of formuleringen dat behoorlijk wat kandidaten vanuit een non-native kader dachten. Wat opviel was dat een flink aantal leerlingen niet het noodzakelijke niveau had om zich op genuanceerde wijze te uiten en/of om in heldere bewoordingen een visie uit te leggen door een beperkte woordenschat en/of kennis van de Nederlandse grammatica. De kans op succes voor leerlingen met slechts een basiskennis van de Nederlandse taal is gering.

Het gebruik van literaire terminologie was over het algemeen zwak, al waren er zeker ook kandidaten die stijlelementen correct konden benoemen, duidelijk konden aangeven waarom deze werden gebruikt en wat het effect van deze elementen was op de lezer.

Een goed essay is (onder andere) een coherent essay, dat wil zeggen: een essay waarvan de verschillende onderdelen en redeneringen logisch op elkaar aansluiten. Veel leerlingen hadden moeite met de totstandbrenging van coherentie. In zulke gevallen ontbraken verwijs- en verbindingswoorden, voldoende context en uitleg. De coherentie van een essay wordt verder in belangrijke mate vergroot door een goede introductie.

Alhoewel zeker niet de meeste aandacht uitgaat naar spelling en interpunctie, mag duidelijk zijn dat deze aspecten van taalgebruik zeker van invloed (kunnen) zijn op het tekstbegrip van de lezer. Behoorlijk wat leerlingen gebruikten helemaal geen hoofdletters, en dit kan misschien verklaard worden door het gebruik van drukletters. Het gebruik van komma's liet ook vaak te wensen over, en hetzelfde kan gezegd worden over het gebruik van een apostrof en een trema. De werkwoordspelling was voor sommige leerlingen (erg) problematisch.

Aspecten van het programma en het examen waarop kandidaten goed voorbereid waren

De meeste leerlingen kozen een vraag die op een relevante manier besproken kon worden voor de door hen gelezen literaire werken.

In verreweg de meeste scripts kwam kennis van de inhoud van de gelezen literaire werken goed tot zeer goed naar voren.

Kandidaten waren over het algemeen goed op de hoogte van de structuur van een essay met de trits introductie, kern en conclusie. De beste essays bevatten een duidelijke introductie waarin het thema werd ingeleid, het kader van de vraag werd afgebakend (definities) en de literaire werken kort maar helder werden geïntroduceerd.

Het algemene taalniveau was goed, met uitschieters naar boven (en soms naar beneden). De tendens om gesproken taal in plaats van geschreven taal te gebruiken was minder dan vorig jaar. De zinsbouw was in de meeste gevallen correct, en de woordkeuze geschikt voor het besproken thema. Het algehele taalniveau op HL was wat beter dan op SL, en dat ligt wellicht ook een beetje voor de hand. Het lijkt erop dat een hoger taalniveau leidt tot een groter gemak zich genuanceerd en helder te uiten, hetgeen uiteraard effect heeft op de beoordeling.

Leerlingen op dit niveau leken over het algemeen beter op de hoogte te zijn van literaire terminologie dan SL-leerlingen.

Sterke en zwakke punten van de kandidaten in de beantwoording van afzonderlijke vragen

Vraag 1: Het probleem met deze vraag was dat sommige kandidaten zich lieten verleiden tot het geven van generalisaties over religie, waarbij geen of onvoldoende rekening werd gehouden met a) verschillen tussen religies en b) verschil in tijd/generaties. Toch moet gezegd worden dat er zeer zeker ook leerlingen waren die deze vraag genuanceerder benaderden door te beweren dat religie een kwestie van normen en waarden en daarmee in feite een individuele kwestie is.

Vraag 2: Weinig kandidaten kozen deze vraag. Sommigen van hen interpreteerden de term 'sociale gelegenheden' als 'sociale klasse' of 'sociaal leven' die weliswaar tijdens sociale gelegenheden in meer of mindere mate op de voorgrond kunnen treden maar die geen synoniemen van elkaar zijn.

Vraag 3: De meeste essays werden over deze vraag geschreven. Leerlingen waren goed op de hoogte van het motief 'verraad' in de literaire werken, al had soms duidelijker aangegeven kunnen worden wat verraad nu precies is en om welke vormen van verraad het heel concreet ging in de literaire werken. Amir, bijvoorbeeld, observeert de verkrachting van Hassan in 'De vliegeraar' en doet niets. Dat is waar, maar waarom is dat verraad?

Vraag 4: Ook hier konden de meeste leerlingen goed aangeven dat er in de gelezen werken sprake was van een omwenteling, al had de soort omwenteling regelmatig wat duidelijker onder woorden gebracht kunnen worden. Zo kan er sprake zijn van een innerlijke omwenteling of een omwenteling in de intrige van een verhaal.

Vraag 5: Heel weinig kandidaten kozen deze vraag over intertekstualiteit. Zij die echter deze vraag kozen konden over het algemeen zeer overtuigend de connectie tussen de werken en het belang ervan toelichten, hetgeen overstijgende kennis en vaardigheden van deze leerlingen toonde.

Vraag 6: Bij deze vraag kwam regelmatig het gebrek aan kennis van literaire terminologie naar voren. Het werd dan duidelijk dat kandidaten niet alleen de termen niet kenden maar ook niet goed begrepen welk effect de verschillende manieren om tijd te manipuleren op een lezer kon hebben (bijvoorbeeld: vertraging om spanning op te wekken, flashback als verklaring voor het heden et cetera). Opvallend was dat erg veel leerlingen wel deze vraag kozen.

Aanbevelingen en richtlijnen voor leerkrachten van toekomstige kandidaten

De volgende zaken zijn aan te bevelen:

- Train kandidaten in het schrijven van een essay onder tijdsdruk, dat wil zeggen: binnen de gestelde termijn van twee uur.
- Vraag tijdig toestemming aan voor een leerling met een moeilijk leesbaar handschrift

om het essay te mogen typen.

- Alhoewel het een moeilijke kwestie is, verdient het toch de aandacht om de kans op succes van een leerling in te schatten voordat hij/zij in een cursus wordt geplaatst. Het schrijven van een literair essay is geen gemakkelijke opdracht, niet op HL en niet op SL. Beschikt een leerling over voldoende kennis van de taal om zich genuanceerd en helder uit te drukken? In sommige gevallen is het B-programma een betere optie.
- Interpunctie en spelling verdienen meer aandacht. Deze tonen onder andere aandacht voor en betrokkenheid bij het eigen werk.
- Het gebruik en de kennis van literaire terminologie dient versterkt te worden.
- Leerlingen dienen ervan bewust gemaakt te worden dat de zes vragen zich niet altijd even goed lenen voor alle gelezen literaire werken. Zij dienen getraind te worden in het maken van een geschikte keuze.

Standard level paper two

Component grade boundaries

Grade:	1	2	3	4	5	6	7
Mark range:	0 - 2	3 - 5	6 - 8	9 - 12	13 - 17	18 - 21	22 - 25

Aspecten van het programma en het examen waar kandidaten moeite mee hadden

Het viel op dat er vergeleken met vorige jaren meer scripts waren die (veel) moeilijker leesbaar waren. Soms was er zelfs sprake van tekstgedeelten die in het geheel niet leesbaar waren, zelfs niet bij meerdere pogingen. In de meeste van deze gevallen nam de leesbaarheid vooral af aan het einde van het essay, hetgeen naar alle waarschijnlijkheid wijst op tijdsdruk. Het is natuurlijk duidelijk dat een slecht leesbaar handschrift alleen negatieve gevolgen heeft voor de uiteindelijke becijfering.

Ook dit jaar werd duidelijk aan zinsbouw en/of formuleringen dat behoorlijk wat kandidaten vanuit een non-native kader dachten. Wat opviel was dat een flink aantal leerlingen niet het noodzakelijke niveau had om zich op genuanceerde wijze te uiten en/of om in heldere bewoordingen een visie uit te leggen. De kans op succes voor leerlingen met slechts een geringe kennis van de Nederlandse grammatica en een beperkte(re) woordenschat is kleiner.

Het gebruik van literaire terminologie was over het algemeen zwak, al waren er zeker ook kandidaten die stijlelementen correct konden benoemen, duidelijk konden aangeven waarom deze werden gebruikt en wat het effect van deze elementen was op de lezer. Met name voor vraag 6, die zich uitsluitend richtte op een literaire techniek, was het van groot belang dat kandidaten de aspecten van vertraging dan wel versnelling niet alleen konden benoemen maar ook duidelijk de keuze van de auteur voor die technieken/aspecten en de beoogde effecten onder woorden konden brengen.

Een goed essay is (onder andere) een coherent essay, dat wil zeggen: een essay waarvan de verschillende onderdelen en redeneringen logisch op elkaar aansluiten. Veel leerlingen hadden moeite met de totstandbrenging van coherentie. In zulke gevallen ontbraken verwijs- en verbindingswoorden, voldoende context en uitleg. De coherentie van een essay in zijn geheel is zeer gebaat bij een heldere en relevante introductie.

Alhoewel zeker niet de meeste aandacht uitgaat naar spelling en interpunctie, mag duidelijk zijn dat deze aspecten van taalgebruik zeker van invloed (kunnen) zijn op het tekstbegrip van de lezer. Behoorlijk wat leerlingen gebruikten helemaal geen hoofdletters, het gebruik van komma's liet vaak te wensen over, en hetzelfde kan gezegd worden over het gebruik van apostrof en trema.

Aspecten van het programma en het examen waarop kandidaten goed voorbereid waren

De meeste leerlingen kozen een vraag die op een relevante manier besproken kon worden voor de door hen gelezen literaire werken.

In verreweg de meeste scripts kwam kennis van de inhoud van de gelezen literaire werken goed tot zeer goed naar voren.

Kandidaten waren over het algemeen goed op de hoogte van de structuur van een essay met de trits introductie, kern en conclusie. De beste essays bevatten een duidelijke introductie waarin het thema werd ingeleid, het kader van de vraag werd afgebakend (definities) en de literaire werken kort maar helder werden geïntroduceerd.

Het algemene taalniveau was goed, met behoorlijk wat uitschieters naar boven (maar ook naar beneden). De tendens om gesproken taal in plaats van geschreven taal te gebruiken was minder dan vorig jaar, al kwam het nog regelmatig voor. De zinsopbouw was in de meeste gevallen correct, en de woordkeuze geschikt voor het besproken thema.

Sterke en zwakke punten van de kandidaten in de beantwoording van afzonderlijke vragen

Vraag 1: Het probleem met deze vraag was dat behoorlijk wat kandidaten zich lieten verleiden tot het geven van generalisaties over religie ('Mensen die religieus zijn, zijn tegen seks voor het huwelijk') waarbij geen of onvoldoende rekening werd gehouden met a) verschillen tussen religies en b) verschil in tijd/generaties. Een gelovige katholiek in 2015 ziet een kwestie als seks voor het huwelijk waarschijnlijk vaak heel anders dan een gelovige katholiek in 1915. Slechts weinig leerlingen kwamen tot het inzicht dat religie in onze tijd voornamelijk gebaseerd is op persoonlijke normen en waarden, waarmee religie veelmeer een persoonlijke kwestie is geworden, en waar veel minder plaats is voor dogmatiek.

Vraag 2: Weinig kandidaten kozen deze vraag. Sommigen van hen interpreteerden de term 'sociale gelegenheden' als 'sociale klasse' of 'sociaal leven'

Vraag 3: De meeste essays werden over deze vraag geschreven. Leerlingen waren goed op de hoogte van het motief 'verraad' in de literaire werken, al had soms duidelijker aangegeven kunnen worden wat verraad nu precies is en om welke vormen van verraad het heel concreet ging in de literaire werken. Leerlingen schreven bijvoorbeeld over Douwes Dekker/Max Havelaar die Nederland verraden zou hebben zonder dat duidelijk werd gemaakt om wat voor verraad het nu precies was gegaan.

Vraag 4: Ook hier konden de meeste leerlingen goed aangeven dat er in de gelezen werken sprake was van een omwenteling, al had de soort omwenteling regelmatig wat duidelijker onder woorden gebracht kunnen worden. Zo kan er sprake zijn van een mentale omwenteling van een personage maar ook van een omwenteling in de intrige.

Vraag 5: Heel weinig kandidaten kozen deze vraag over intertekstualiteit. Zij die echter deze vraag kozen konden over het algemeen zeer overtuigend de connectie tussen de werken en het belang ervan toelichten, hetgeen overstijgende kennis en vaardigheden van deze leerlingen toonde.

Vraag 6: Bij deze vraag kwam regelmatig het gebrek aan kennis van literaire terminologie naar voren. In die gevallen werd dan duidelijk dat kandidaten niet alleen de termen niet kenden maar ook niet goed begrepen welk effect de verschillende manieren om tijd te manipuleren op een lezer konden hebben (bijvoorbeeld: vertraging om spanning op te wekken, flashback als verklaring voor het heden et cetera). Opvallend was dat erg veel leerlingen wel deze vraag kozen.

Aanbevelingen en richtlijnen voor leerkrachten van toekomstige kandidaten

De volgende zaken zijn aan te bevelen:

- Train kandidaten in het schrijven van een essay onder tijdsdruk, dat wil zeggen: binnen de gestelde termijn van anderhalf uur.
- Vraag tijdig toestemming aan voor een leerling met een moeilijk leesbaar handschrift om het essay te mogen typen.
- Alhoewel het een moeilijke kwestie is, verdient het toch de aandacht om de kans op succes van een leerling in te schatten voordat hij/zij in een cursus wordt geplaatst. Het schrijven van een literair essay is geen gemakkelijke opdracht, niet op HL en niet op SL. Beschikt een leerling over voldoende kennis van de taal om zich genuanceerd en helder uit te drukken? In sommige gevallen is het B-programma een betere optie.
- Interpunctie en spelling verdienen meer aandacht.
- Het gebruik en de kennis van literaire terminologie dient versterkt te worden.
- Leerlingen dienen ervan bewust gemaakt te worden dat de zes vragen zich niet altijd even goed lenen voor alle gelezen literaire werken. Zij dienen getraind te worden in het maken van een geschikte keuze.